

ПОЛІТИЧНА МІФОЛОГІЯ В КОНТЕКСТІ ПОЛІТИЧНОЇ ПРАКТИКИ

Розглянуто місце і роль політичної міфології у системі реалізації політичної практики сучасного суспільства, зокрема, в ракурсі актуальної іманентної потреби практичної політичної активності у стійкому закоріненні певних політичних цінностей, орієнтацій, ідеалів на рівні підсвідомості осіб, що у масі своїй витворюють суспільні спільноти, громадські об'єднання, широкі електоральні групи, громадсько-політичні рухи тощо, і постають масовою рушійною силою практичного втілення відповідних суспільно-політичних ідей, інтересів, проєктів, бачень розвитку тих чи тих соціумів, суспільств, держав чи країн.

Ключові слова: політика, політична практика, міф, політичний міф, політична міфологія, політична ідеологія.

Гнатко Н. М. Политическая мифология в контексте политической практики

Рассмотрены место и роль политической мифологии в системе реализации политической практики современного общества, в частности, в ракурсе имманентной потребности практической политической активности в стабильном утверждении определенных политических ценностей, ориентаций, идеалов на уровне подсознания людей, которые в своей массе образуют общественные объединения, общности, широкие электоральные группы, общественно-политические движения и т.п., и предстают массовой движущей силой практического воплощения соответствующих общественно-политических идей, интересов, проектов, видений развития тех или иных социумов, обществ, государств или стран.

Ключевые слова: политика, политическая практика, миф, политический миф, политическая мифология, политическая идеология.

Gnatko Mykola. Political mythology in the context political practice

The article is sanctified to consideration of place and role of political mythology in the system of realization of political practice of modern society, in particular, in foreshortening of actual immanent necessity of practical political activity in the proof taking root of certain political values, orientations, ideals at the level of sub-consciousness of persons, that public associations, public associations, wide electorate groups, are in-bulk created it, public-political motions and others like that, and appear mass motive force of practical embodiment of corresponding social and political ideas, interests, visions of development those or those societies, shield or countries.

Keywords: *politics, political practice, myth, political myth, political mythology, political ideology.*

Політика, як одна з ключових сфер життєдіяльності суспільства, зокрема, будь-якого сучасного суспільства, включає в себе два основних інтегративних компоненти: політичну теорію і політичну практику. Перший компонент зводиться до базових концептуально-модельних, доктринальних засад політичної активності у певному суспільстві відповідних її суб'єктів, другий – до емпіричного, безпосереднього, інструментально-прикладного втілення цими суб'єктами зазначених засад у повсякденному бутті відповідного соціуму.

Серцевиною політичної теорії виступає політична ідеологія, яка концентрує в собі систему визначальних політичних ідей, покликану упорядкувати і зорієнтувати масову свідомість відповідної людської спільноти щодо ключових цінностей, ідеалів і орієнтирів її поточного суспільного буття та перспектив прийдешнього розвитку з відповідним баченням її минулого існування. При цьому фундаментальною самодостатньою базовою одиницею спільного людського існування постає або ж окрема особа (лібералізм), або ж певна парціальна складова суспільства – соціальна страта, суспільний клас, громадо-комуна (соціо-комунізм), або ж цілісна етно-національна спільнота – нація (націоналізм). Політична теорія, як і будь-яка інша теорія, передбачає певне раціональне опертя на деяке об'єктивістське бачення реальної дійсності у відповідному її сегменті, а також втілює необхідну міру абстрактності у концептуальному моделюванні зазначеного сегмента.

Політична практика, своєю чергою, спирається на базові орієнтири відповідної політичної теорії і покликана, як було зазначено вище, втілювати ці орієнтири в конкретних умовах життєдіяльності певного соціуму. При цьому вона має, з одного боку, керуватися відповідною політичною ідеологією, без чого швидко хаотизується і сходить нанівець, з іншого боку, повсякчас наражається на бурхливу динаміку мінливих суспільно-громадських настроїв і конкурентно-конфліктних взаємин різноманітних соціальних суб'єктів та груп інформаційно-психологічного впливу у відповідному соціальному середовищі. Політична ідеологія містить у собі як раціональні, так і ірраціональні інформаційні змісти і компоненти. За всієї значущості і вагомості перших, всі вони в різний спосіб можуть бути доволі легко поставлені під сумнів на рівні відповідної масової свідомості, чому є величезна кількість конкретних доказів¹.

Тому цілком закономірно будь-яка життєздатна політична ідеологія містить істотний міфологічний компонент, з необхідністю включає певну політичну міфологію. Та все ж потужні позиції в сучасному світі наукового світогляду з пануванням у ньому раціоналістичної парадигми світовідображення і світопізнання зумовлюють превалювання в сучасних дієвих політичних ідеологіях раціоналістичної складової на противагу складовій ірраціонально-міфологічній. А політична практика, реалізуючись у мінливих умовах прояву тих чи тих соціальних процесів, динаміки масових громадських настроїв і персональних емоційних реакцій, властивих цим процесам, будучи змушеною апелювати не тільки (а часто-густо, й не стільки) до масової свідомості соціуму, а й до його масового підсвідомого, потребує чогось більш стійкого, непорушного, беззаперечно-імперативного, емоційно-безсумнівно-сакралізованого, ніж будь-яка найобґрунтованіша логічно раціоналістична політико-ідеологічна побудова, теоретична конструкція, що ґрунтується на аргументах і причинно-наслідковому доведенні. Все, що може бути – в будь-який спосіб, хоч якось – поставленим під сумнів, у реальній політичній практиці як орієнтир, як дієвий ідеал, як ціннісний рушій системної політичної активності виявляється недостатнім. Життєво необхідним постає емоційно насичений, сакралізовано-імперативний, образно-виразний, ціннісно-мобілізуєчий ідеалізований інформа-

ційний конструкт, когнітивно простий і мотиваційно-надихаючий, витворюючий у масовій, соціетальній психіці² найвищу реальність. Таким інформаційним конструктом може бути власне і лише міф, у контексті політичної практики, звісно ж, міф політичний³.

В цьому сенсі доречно розглянути явище міфологізації соціетальної психіки у її політичному сегменті, тобто, політичної соціетальної психіки. Саме останньої, а не, скажімо, політичної свідомості, як це означають деякі дослідники⁴, оскільки міфологізація жодним чином не обмежується свідомісним рівнем психіки як окремих осіб, так і її аналогом серед певних соціальних груп чи суспільств загалом. Більше того, саме на підсвідомісному рівні вона найяскравіше себе виявляє, що, звісно, потребує подальшого адекватного дослідження. І тут варто відзначити, що між ідеологізацією політичної соціетальної психіки та її міфологізацією мають місце, що природно, суттєві відмінності, на чому наголошують деякі дослідники, зокрема Ю. Арабаджиев. Так він зазначає, що це передовсім: гносеологічна відмінність – проблемність зв'язку між запитом на тлумачення відповідної реальності і самим тлумаченням, генетична – міф як першовитік певного ідеологічного конструкту, легітимаційна – морально-імперативна зумовленість способу буття і здійснюваної активності тощо⁵. У той же час міфологізацію сучасної політичної соціетальної психіки з її ідеологізацією зближує базова близькість – це спільний генетичний фундамент (архетип, архепротоміф), символічна функція (використання символу як основи цілісного, нуменозного сприймання світу політики) та праксеологічна функція (спонукання до мислення та дій у певному визначеному напрямі). У завершеній формі політичний міф завжди узгоджується з відповідною політичною ідеологією. Якщо політична ідеологія тяжіє до раціоналізації світобачення, то для політичної міфології властивим є втілення почуттєво-образного відображенні соціальної реальності, що неминуче призводить до посилення ірраціональної складової в ній. Відмінність політичної міфології від політичної ідеології також у тому, що першій більшою мірою притаманна “спонтанність” розвитку, його достатня незалежність від локальної волі окремих осіб та соціальних інституцій, пов'язаних з її продукуванням, оскільки формування політичної міфології значною

мірою зумовлюється взаємодією домінуючої політико-ідеологічної концепції з наявними у відповідному соціумі стереотипами громадської соціетальної психіки⁶.

Отже, саме політична міфологія, як ніщо інше, виявляється вкрай необхідним чинником реалізації успішної політичної практики в будь-якому сучасному соціумі.

Відомо, що політичні міфи є незамінним засобом згуртування значних мас людей довкола певних політико-ідеологічних цінностей та ідеалів, мобілізації їх на спільні активні дії, покликані втілювати ці цінності у реальне життя. Цілком очевидно, що стовідсоткового співпадіння власне суб'єктно-особистих цінностей, інтересів, цілей окремих осіб у будь-якому суспільстві та відповідних політико-ідеологічних ідеалів практично не буває, завжди має місце певна міра їх розбіжності. З іншого боку, пропаговані політико-ідеологічні ідеали можуть різною мірою співвідноситись з об'єктивно-системними потребами розвитку відповідного суспільства і з готовністю активних суб'єктів реалізації адекватної політичної практики їх реально втілювати в суспільне життя. У випадку низького рівня такого співвіднесення (превалювання особистих інтересів політиків над суспільними у їх політичній практиці, неготовність їх послідовно діяти у зазначеному практичному втіленні інтересів суспільства, схильності відповідного політичного істеблішменту до системного лицемірства і нехтування волею широких суспільних верств) політична міфологізація здійснюваної політичної практики суттєвим чином сприяє деструктивній для відповідного суспільства інформаційно-психо-соціальної маніпуляції його політичною соціетальною психікою, завдаючи як всьому суспільству, так і його окремим громадянам нищівної шкоди.

Якщо ж таке співвіднесення характеризується достатньо високим рівнем (реальна політична практика відповідних суб'єктів політичної активності виявляє пріоритет суспільних інтересів над власними особистими, виразну послідовність у їх втіленні попри різноманітні перешкоди, спокуси і ризики, розумну дієву щирість і впровадження об'єктивної суб'єктної волі суспільства до свого перспективного розвитку в діяльності його політичного істеблішменту) його вираженості, то політична міфологізація реалізовуваної полі-

тичної практики постає вкрай важливим конструктивним, програмуючим відповідні політичну соціетальну психіку та політичну поведінку, чинником розвою релевантних соціуму, суспільства, держави, країни тощо.

Тобто, політична міфологізація суспільно-політичної практики будь-якого суспільства може відігравати як цілком деструктивну, так і абсолютно необхідну конструктивну роль у його життєдіяльності, залежно від того, зокрема, послаблює вона чи посилює, в осяжному кінцевому підсумку, суб'єктність цього суспільства, його згуртованість, рівень функціонування основних його сфер, рівень його самоідентифікації, готовність до реалізації обгрунтованих втіленням цієї суб'єктності спільних масштабних проєктів реалізації волі великих соціальних груп чи всього суспільства, зокрема, інноваційного характеру тощо.

Для ілюстрації вагомої конструктивної ролі політичних міфів у політичній практиці вдамося до такого прикладу, як мобілізація певного суспільства в умовах зовнішньої для нього військової загрози з метою організації дієвої відсічі останній. Часто в такій ситуації значна частина суспільства схильна виявляти недостатню готовність зі зброєю в руках захищати свою країну від ворога з різних причин: неоднозначне ставлення до країни-агресора, небажання ризикувати своїм життям і здоров'ям та ними ж своїх близьких і рідних, невисокий рівень довіри до керівництва власної країни, дієва демобілізуюча пропаганда з боку агресора, сумніви у правильності того плану захисних військових дій, який практично реалізується відповідними владними структурами і т.д., і т.п.

За таких обставин без дієвої імперативно-емоційно-мобілізуючої політичної практики належних суспільно-політичних чинників відповідна країна має високі шанси не бути спроможною дати адекватну відсіч ворогові зі вкрай негативними наслідками для всього суспільства, аж до загибелі відповідної держави і нищівних тотальних втрат для її громадян (від масового зубожіння, жорсткого окупаційного режиму держави-агресора, бруталного повсякденного приниження з боку окупантів, глибокої морально-психологічної травми суспільства, виселення значних мас населення зі своїх місць проживання і аж до прямого фізичного знищення частини «обра-

них» окупантами за певними ознаками громадян та анексії окупованої території). Яскравих історичних прикладів цього майже безліч. Практично всі воюючі сторони у Другій світовій війні вдавалися – при окупації ними певних територій – до подібної практики, хоча й різною мірою. Найбільш «успішними» в цьому сенсі виявилися жорстко-авторитарний Третій Рейх і тоталітарний СРСР. Де в чому зі зазначеного ще більш кричущими і людиноненавистницькими були окупаційні дії московсько-комуністичної імперії СРСР при окупації нею у 20-30 роках минулого сторіччя тодішньої України, власне, УНР. Апогеєм при цьому став Вселенськ-Голодомор 1932-33 рр., тотальний геноцид українства, що постав найбільшою і найжахливішою гуманітарною катастрофою-трагедією в історії людства, і наслідки якого й сьогодні дуже істотно даються взнаки в Українській державі.

Такі колосальні людські і національні трагедії виявляються можливими, зокрема, через відверто недостатню мобілізованість суспільства для життєво необхідного захисту від агресивного зовнішнього ворога, інколи ворога правдиво смертельного.

І зарадити настільки жахливим наслідкам у більшості випадків може адекватна, належним чином підтримана засобами масового донесення до суспільства відповідної інформації, політична міфологізація суспільно-політичної практики. Так, у часи постановня Української Народної Республіки (сюди відносимо і добу Центральної Ради, і добу Гетьманату, і добу Директорії) належного наповнення тодішньої суспільно-політичної практики в Україні адекватною конструктивною українською націєцентричною політичною міфологією не було вчинено, не було й необхідного розгортання дієвих засобів донесення потрібної інформації до тодішнього українського населення (в силу різних причин, в тому числі об'єктивних, але це інша тема для аналізу). З іншого боку, смертельний ворог тодішньої УНР, Московська імперія, що реанімувалася з допомогою токсичної пропагандистської комуні-більшовицької інформаційної отрути, у фанатичному ражі реокупації України вела тотальну інформаційно-психологічну війну проти неї. При цьому відповідна політико-пропагандистська практика була щільно насичена деструктивною, згубною для України, політичною міфологією з переважанням у ній

комуністично-утопічних міфів і міфологем. В цій практиці місце відповідної політичної міфології було центральним, стрижневим, а роль у її дієвості – визначальною. І, як незаперечно засвідчує історія, убивчі наслідки всього цього для українства не забарилися.

Особливої дієвості політична міфологія у контексті реалізації політичної практики набуває за умови, коли така реалізація розгортається у публічному просторі суспільства, що перебуває на перехідному, трансформаційному етапі свого історичного буття, як, зокрема, сучасне українське суспільство. Поточний стан такого суспільства характеризується виразною нестійкістю, мінливістю його політичної соціальної психіки, і певна успішна політична практика для ефективного втілення відповідних політико-ідеологічних теоретичних постулатів гостро потребує адекватного залучення належних політичних міфів, покликаних забезпечувати стійке відповідне програмування означеної психіки з метою через нього домогтися необхідної суспільно-політичної поведінки її носіїв⁷.

Розглянемо для ілюстрування наведених тверджень широко розповсюджений в сучасній Україні політичний міф, суть якого зводиться до такої політичної диспозиції: демократичний устрій нашої держави передбачає, що будь-яке загально-суспільне визначення орієнтацій і перспектив її подальшого розвитку, формулювання української національної ідеї, обрання ключових засад внутрішньої і зовнішньої державної політики тощо обов'язково має бути детермінованим тотальним всесуспільним консенсусом, всі мають вичерпно домовитись з усіма, суспільно-політична позиція з означених аспектів життя суспільства і держави будь-якої локальної, але активної соціальної групи (на рівні мешканців певного містечка або ж малочисельної субетнічної чи етнічної спільноти) повинна бути обов'язково всебічно врахована!

Елементарний практико-політичний аналіз з очевидністю засвідчує, що реальне втілення зазначеної диспозиції є практично неможливим, а схильність орієнтуватися на таку диспозицію у практичній політиці надає високі шанси зовнішнім, недружнім, м'яко кажучи, до України, чинникам торпедувати доцільний активний її розвиток, і тягне за собою його паралізацію. Тобто, апелюючи до високого авторитету в суспільстві, в його політичній соціальної

психіці цінностей демократичного державного устрою і ліберальної політичної ідеології, зазначений міф, ірраціонально, спотворено-гіпертрофовано проєктуючи базові постулати ліберально-демократичних політичних ідеалів на реальну практичну життєдіяльність суспільства перехідного етапу розвитку, і актуалізуючи відповідні емоційно-чуттєві складники політичної соцієтальної психіки соціуму, забезпечує певну ефективність політичної практики фактично антукраїнських політичних сил з їх облудною політико-ідеологічною теоретичною базою.

І, навпаки, політична міфологія, що тяжіє до таких україноцентричних інформаційних конструктів, які культивують ідеалістичні уявлення про високий лицарський дух українського козацтва, про прадавність української мови і її беззаперечні переваги щодо інших, найпоширеніших у світі і в Україні, мов, про славетність, попри драматизм і трагізм, української історії, про геніальні, загальносвітового значення, досягнення українських митців, науковців, релігійних діячів, військовиків-полководців, державних діячів тощо, витворює потужний чинник забезпечення високої ефективності політичної практики проукраїнських політичних сил, що спираються на адекватну політико-ідеологічну основу з її українсько-національним патріотичним (власне українсько-націоналістичним – не плутати з етно-шовіністичною підміною суті явища) стрижнем.

Отже, виявляється, що в конкретних реаліях сучасної України політична міфологія першого зі зазначених гатунків постає як вкрай шкідливий для її адекватного подальшого розвитку деструктивний чинник, що суттєво сприяє антиукраїнській політичній практиці, а вона ж у форматі другого зазначеного гатунку є гостро необхідний для цього розвитку конструктивний чинник, який вагомо надає потрібної дієвості проукраїнській політичній практиці.

Звернувшись до сутнісного розуміння феномена міфу, відзначимо, зокрема, що міф – це є особлива трансцендентальна складова соцієтальної психіки, яка з необхідністю виходить за межі психо-соціального відображення реальної дійсності, взоруочись при цьому на деякі тенденційно постульовані ідеальні явища, чинники і форми, що в самій цій дійсності не є безпосередньо втіленими⁸.

Тобто, як психіка окремої особи, так і її аналог на рівні соціуму – соціетальна психіка, іманентно характеризуються онтологічною потребою в ідеальному, емоційно-мотиваційно надихаючому суб'єктно-бажаному упорядкуванні неідеальної, часто-густо фруструючої, демотивуючої, суб'єктно-розчаровуючої реальності, причому упорядкуванні імперативно-беззаперечному, абсолютному, такому, що своєю імперативністю може врівноважити і навіть переважити, підпорядкувати собі емпіричну силу розчаровуюче-пригнічуючої реальної дійсності. Для цього абсолютно необхідним є трансцендентальний вихід за межі відображення цієї останньої з опорою на бажані ідеалізовані конструкти референтних явищ, їхніх образів і символів, «заземлених» на інтенсивні, як позитивні, так і негативні, емоції і високі почуття. Без достатнього задоволення цієї потреби як окрема особа, так і будь-який соціум виявляються позбавленими можливості вижити, передовсім, у психо-соціальному сенсі, і, як наслідок, у буквальному, фізичному сенсі також, оскільки розрив між їх ідеалістично-позитивними очікуваннями щодо реальності і самою цією реальністю, як вона постає для них у позаміфологічному відображенні, має чітко виражену тенденцію до переживання його як нестерпного.

І єдиною можливою, доступною і адекватною відповіддю на цю потребу є власне міф, саме міф, тільки і лише міф. Тому то його значущість і вагомість у бутті окремих людей, соціальних груп, суспільств і всього людства загалом є такою великою, а він – абсолютно невід'ємним, життєзабезпечуючим, вітальним атрибутом цього буття. Ну й, звісно ж, у політичній сфері суспільної життєдіяльності незмінним і невід'ємним її атрибутом постає політичний міф.

Політична практика, щоб бути привабливою для значних мас людей у певному суспільстві, дієвою і результативною, має, зокрема, суттєвим чином сприяти задоволенню означеної потреби. А це можливо лише за умови адекватної міфологізації такої практики відповідними політичними міфами.

У цьому сенсі шалений практико-політичний успіх комуністичної політичної ідеології у ХХ сторіччі, попри колосальну кривавість її політичної практики, зумовлений, зокрема, масованою, універсальною, вдалою її політичною міфологізацією. Утопічні комуні-

стичні ідеї щодо практичної можливості і історичної неминучості втілення в реальній життєдіяльності людства всезагальної справедливості, усунення будь-якого адміністративно-державно-владного насилля над людиною, всебічно-гармонійного розвитку останньої (на рівні кожної окремо взятої особи), всемогутності і беззаперечної оптимальності науково-технічного прогресу людської спільноти тощо втілювали у психіці окремих людей і в соцістальній психіці багатьох соціумів і суспільств задоволення цієї глобальної потреби людства в ідеальному імперативному упорядкуванні далеко не ідеальної реальності, яка за своєю сутністю не може бути ідеальною, принаймні, для будь-якого суб'єкта з його суб'єктивним відображенням об'єктивної дійсності.

Тобто, саме комуністична політична міфологія значною, якщо не вирішальною, мірою забезпечили комуністичній політичній ідеології таке успішне (з позиції власне дієвості) втілення у комуністичній політичній практиці впродовж ХХ сторіччя.

Завершення цього сторіччя засвідчило крах комуністичної політичної ідеології і відповідної практики у змаганні зі своїм найпотужнішим конкурентом – ліберальною політичною ідеологією з її політичною практикою. Останній, зокрема, властива перевага на рівні ліберальної політичної міфології в тотальнішій універсальності і концентрованішій націленості власне на базовий об'єкт впливу політичної міфологізації – політичний сегмент психіки будь-якої окремої людини. Далеко не в останню чергу перемога лібералізму над комунізмом, як конкуруючих політичних ідеологій і політичних практик, виявилась забезпеченою зазначеною перевагою.

В цьому зв'язку слід констатувати, що комуністична ідеологія зі своєю комуністичною практикою, у свою чергу, взяла гору у ХХ сторіччі над нацистською і фашистською політичними ідеологіями з їх політичними практиками (багато в чому близькими, хоча й явно не тотожними), зокрема, з причини переваги її політичної міфології над політичними міфологіями цих її конкурентів-опонентів у виділеному вище аспекті універсальності міфологічно-ідеалістичного упорядкування реальності.

Резюмуючи, констатуємо: життєдіяльність будь-якого сучасного суспільства з необхідністю потребує відповідної доцільної політич-

ної активності у формі політичних практик, здійснюваних з опорою на адекватні його стану політичні ідеології, а ці практики можуть бути ефективними і результативними тільки за умови втілення в них належної політичної міфології.

1. *Берус В. В.* Современная социально-политическая мифология // Политическая жизнь и мысль: история и современность. Барнаул: Тарус, 1993. – С. 38 – 56; *Глазунова С. М.* Політичні міфи як чинник мотивації політичного вибору в контексті інтеграційних процесів в Україні. URL: http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/; *Горбатенко В. П.* Модернізація українського суспільства у контексті сучасних цивілізаційних процесів: дис. ... докт. політ. наук; Ін-т держави і права ім. В.М.Корецького. Київ, 1999. 379 с.; *Cassirer E.* Der Mythos des Staates. Frankfurt a. Москва, 1994. 355 р. 2. *Барт Р.* Мифологии. Москва: Изд-во им. Сабашниковых, 1996. 234 с. 3. *Донченко Е. А.* Социетальная психика. Київ: Наукова думка, 1994. 206 с.; *Донченко О. А., Романенко Ю. В.* Архетипи соціального життя і політика. Київ: Либідь, 2001. 334 с. 4. *Арабаджиев Д. Ю.* Політичний міф як фактор розвитку сучасної політичної свідомості: дис. ... канд. політ. наук; Запорізький національний університет. Запоріжжя, 2006. 181 с.; *Демчук П. О.* Обережно, політичні міфи: філософсько-політологічний трактат. Київ: Молодь, 2006. 204 с.; *Головатий М.* Політична міфологія. Київ: МАУП, 2005. 148 с.; *Савельев А.* Политическая мифология. Москва: Логос, 2003. URL: <http://savelev.ru/book/?ch=367>. 5. *Арабаджиев Д. Ю.* Політичний міф як фактор розвитку сучасної політичної свідомості: дис. ... канд. політ. наук; Запорізький національний університет. Запоріжжя, 2006. 181 с.; *Кресіна І.* Українська національна свідомість у контексті сучасних політичних процесів: дис. ... докт. політ. наук; Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького. Київ, 1999. 451 с.; *Розумний М.* Алгоритми національного самоопанування. Київ 2008. 112 с.; *Шайгородський Ю.* Міфологія як засіб моделювання політичної реальності // Віче. 2009. № 15. С. 35–38. 6. *Арабаджиев Д. Ю.* Цит. праця. 7. Там само. 8. *Глазунова С. М.* Політичні міфи як чинник мотивації політичного вибору в контексті інтеграційних процесів в Україні. URL: http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/; *Горбатенко В. П.* Цит. праця; *Кресіна І.* Цит. праця; *Лукинюк М.* Обережно: МІФИ. Київ: Вид. ім. О.Теліги, 2000. 417 с. 9. *Барт Р.* Цит. работа; *Хюбнер К.* Истина мифа. Москва: Республика, 1996. 448 с.

Gnatko Mykola. Political mythology in the context political practice

The political process in modern society involves the activation of mass social phenomena, based on the corresponding motivational-orientational regulators of the corresponding behavior of large masses of people. Such regulators are formed and dispositions in the mass public consciousness, more broadly – in the social psyche of society.

These regulators for their formation, affirmation, consolidation in the social psyche, as well as for providing them with proper emotional energy charge and modal-imperative action, require certain fundamental informational and programming factors with appropriate features that should be able to create a solid and stable basis of proper guidance, values and motives.

Such factors, apart from some rationalism, must necessarily be characterized by expressive irrational-voluntarist fills, without which the true effective imperative of these factors appears impossible. And the most relevant requirements indicated among the factors that are correlated with these functions are myths, in fact, in the context of purely political processes, of course, political myths.

Political practice can only be successful, stable and promising, when the respective masses of people have the opportunity to satisfy one of the extremely important needs - the need for an ideal, emotionally-motivationally inspiring, subjectively desirable ordering of the non-ideal, often-frustrating, demotivating, subethen-disappointing reality, and ordering imperatively-unquestioning, absolute, such that its imperative can balance and even outstrip, subjugate the empirical power of disappointing-depressing ealnoyi reality.

To this end, it is absolutely necessary to transcendently go beyond the reflection of this latter, based on the desired idealized constructs of reference phenomena, their images and symbols, "grounded" on intense, positive and negative, emotions and high feelings. Without sufficient satisfaction of this need, both an individual and any social group are deprived of the opportunity to survive, first of all, in the psycho-social sense, and as a consequence, in the literal and physical sense as well, since the gap between their idealistic and positive expectations of reality and this very reality, as it appears to them in the non-mythological reflection, has a clearly expressed tendency to experience it as unbearable.

And the only possible, accessible and adequate answer to this need is the actual myth, it is the myth, only a mere myth. Therefore, its significance and importance in the existence of individuals, social groups, societies and all of mankind is gener-

ally so great, and it is absolutely essential, life-giving, and welcoming attribute of this being. Well, of course, in the political sphere of social life, the political myth appears as an inalienable and inalienable attribute of it.

Consequently, political practice for its adequate implementation is in dire need of adequate security at the level of the societal psyche of the society in question by a system of corresponding political myths – a constructive system of political mythology.

Keywords: politics, political practice, myth, political myth, political mythology, political ideology.

УДК 351.865:327.84

С. П. МОКЛЯК

ПОНЯТТЯ ТА СУТНІСТЬ ПОЛІТИЧНИХ РИЗИКІВ У СФЕРІ ВІЙСЬКОВО-ТЕХНІЧНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА

Розглянуто поняття та сутність політичних ризиків в сфері військово-технічного співробітництва на основі порівняльного аналізу їх дефініцій. Досліджено вплив військово-технічного співробітництва на забезпечення життєво важливих інтересів зовнішньополітичної діяльності держави. Доведено вплив політичних ризиків на стан і динаміку політичного та економічного зростання, на фінансову стабільність суб'єктів ВТС і держави в цілому.

Ключові слова: військово-технічне співробітництво, озброєння та військова техніка, товари військового призначення та подвійного використання, політичні ризики.

Мокляк С. П. Понятие и сущность политических рисков в сфере военно-технического сотрудничества

Рассмотрены понятие и сущность политических рисков в сфере военно-технического сотрудничества на основе сравнительного анализа их

© МОКЛЯК Сергій Петрович – професор Воєнно-дипломатичної академії імені Євгенія Березняка